

**Eesti
Roheline
Liikumine**
Estonian Green Movement-FoE

ERL INFOKIRI

OKTOOBER 2016

- FOEE projektijuhtide treening Algallikal
- Keskkonnaministeeriumi plaanid jäätmerindel
- Ohtlikud kemikaalid meie ümber ja sees
- Kliimamuutus ja õhusaaste on rassilise tähtsusega probleemid: miks on Black Lives Matters (Mustad Elud Loevad) liikumisel õigus seda väita?
- Osale • Põnevat lugemist, vaatamist

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

FOEE PROJEKTITUHTIDE TREENING ALGALLIKAL

Autor KAI ALLIKAS
ERL-i projektijuht

3.-7. oktoobril toimus Läänemaal Algallikal Friends of the Earth Europe projekti School of Sustainability raames treening, kus osalesid inimesed 19 erinevast FOEE organisatsioonist üle Euroopa ja lisaks väliskülastajad Ugandast.

Foto: Erakogu

Foto: Erakogu

Treeningu eesmärgiks oli õpetada projektijuhte kasutama erinevaid publiku kaasamise meetodeid, et murda klassikaliste seminari-stiilis peetavate ürituste stiili ja saada teadmisi ka publiku hulgast. Võimalusi selleks on palju: kasutada virgutusharjutusi, küsida arvamusi variatsiooniridu luues, teha arutelusid väiksemates gruppides või saada inspiratsiooni hoopis teatrist. Lisaks olid vaatluse all vähemuste küsimused ja kuidas kaasata oma üritustesse ühiskonnas kõrvalejätetud grupe.

Foto: Erakogu

Eesti Rohelisel Liikumisel oli väga hea meel võõrustada külalisi ning saada juurde uusi teadmisi, mida loodame panna varsti praktikasse oma üritustel. Ehk tasub tulla järgmistele Rohelise Tee Õhtutele ja suvekooli ning olla valmis kaasa arutlema.

KESKKONNA-MINISTEERIUMI PLAANID JÄÄT-MERINDEL

Autor ELIISA SAKSING
ERL-i kommunikatsioonijuht

Kuu aega tagasi ilmus Eesti meedias uudis õhukeste kilekottide keelustamise teemal. See oleks väike, kuid oluline samm jäätmete vähendamise suunal. Keskkonnaministeeriumi jäätmeosakonna juhataja Peeter Eeki sõnul on jäätmete vähendamine ja nende vältimine protsess ning osapoolte erinevate ootuste tõttu ei saa oodata kiireid läbimurdeid.

Keskkonnaministeeriumi planeeritud muutused lisaks kilekottidele

Ka esmane tagasiside kilekottide vähendamise eelnõule oli nii positiivse, kuid ka domineerivalt negatiivse tagasisidega. On oluline märkida, et kilekottide teemal on tegemist alles Pakendiseaduse eelnõu kooskõlastusprotsessi algusega ning pole veel lõplikult selge, millised lahendused seaduseks saavad.

Keskkonnaministeeriumi jäätmete vähendamisele suunatud olulisemate tegevuste hulgas on ka toidujäätmete vähendamine. Peeter Eek täpsustab, et tekkivate toidujäätmete liikide, tekkevaldkondade, koguste jms kohta konkreetsema ülevaate saamiseks on tellitud ka uuringud. Sel aastal on SA KIK programmist toetatud SEI (Säästva Eesti Instituut) Tallinn projekt, mis osapooltega enim koostööd teeb ja sh vajalikke juhendmaterjale välja töötab.

Foto: Getty Images

“Rahandusministeeriumil on väljatöötamisel Pakendiaktsiisiseaduse muudatused, mis seniste ideede taustal peaksid aitama tervikuna kaasa pakendijäätmete tekkekoguste tuntavale vähendamisele. SA KIK toetab EL-i vahenditest ettevõtlussektoris ressursikasutuse efektiivsusele suunatud projekte, milles teisalt on olemuslikult ka jäätmete vähendamise eesmärk. EL-i vahenditest on kavas toetada ka korduskasutusele suunatud projekte, mis samuti pikendab toodete eluiga ja seega aitab vähendada uute jäätmete teket,” selgitab Eek veel üht planeeritud muudatust jäätmete vähendamise suunal.

Mis puudutab kilekottide keelustamisega sarnaseid meetmeid, siis Eeki sõnul otseselt turuletoomise keelde teatud tooterühmadele praegu arutelu ei ole. “Keelustamine on EL-i õiguse taustal alati ka küsitav, sest üldisemalt ei saa EL-i liikmesriigid keelata selliste toodete turule toomist, mis ei ole keelatud EL-i tasemel. Liikmesriikide õigus on küll erinevate toodete turule toomist vajadusel maksustada, näiteks Rootsi maksustas kümme aastat tagasi NI-Cd akude turuletoomise, mitte ei keelanud neid ära – kuigi tulemus oli sarnane keeluga.” Eek lisab, et katsed teatud toodete turule toomist keelus

Mereprügi vähendavad sammud

Kilekottide turult eemaldamine on edukalt toimunud juba näiteks Prantsusmaal, kus käivitunud bioloogilise mitmekesisuse seadus paneb keelu veel mitmetele teistelegi laialt levinud toodetele ja ainetele. 2018. aastaks peavad sealsed ettevõtted lõpetama plastikust mikroosakesi sisaldavate kosmeetikatoodete turustamise. Samaks ajaks on keelatud ka neonikotinoide sisaldavate putukamürkide kasutamine. Ning 2020. aastaks peavad poelettidelt kaduma ühekordsed nõud, mis pole valmistatud looduses kergesti lagunevast materjalist. Samuti peavad tootjad leidma loodusöbraliku alternatiivi senistele plastikust vatitikkudele.

Foto: Paul Kennedy

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

Eelnimetatud ehk mikroplastikud, plastpakendid, kilekotid moodustavad suure osa ka mereprügist, mis viimastel aastatel on saanud aina kasvavaks murekohaks ja väga aktuaalseks teemaks keskkonnamaastikul. Kogu merre sattuv plastik laguneb aina väiksemateks osadeks ning põhjustab mereelustikule suuri probleeme – seejuures võib lagunemine kesta sadu aastaid. Hinnanguliselt 80% merre sattunud prügist pärineb maismaalt prügimägedelt, linnade kanalisatsioonist, sademeveest, tööstuslikest allikatest ning viisakse merre inimeste poolt randades. Kas ka Eestis on mõningaid konkreetsemaid plaane mereprügi ja merereostuse vähendamisel?

“Nagu öeldud, siis Eestis pole päevakajaliselt arutlusel ühegi toote turuletoomise keelustamist – küll on aga plastide, sh mikroplastide teema mitmel tasemel arutlusel, ka HELCOMi (Helsingi komisjon ehk Läänemere merekeskkonna kaitse komisjon) raames,” selgitab Eek. “Eesti praegune seisukoht on, et Läänemere kaitseks võetavad meetmed peaksid olema ka HELCOMi raames kokku lepitud. Merereostust põhjustavad muidugi plastid üldisemalt – näiteks üsna ulatuslikult ka joogipakendid. Eesti, nagu mitmed teisedki Läänemereäärsed riigi, on selle reostuse vastu võitlemiseks rakendanud ka näiteks joogopakendite tagatisraha – siiani ei ole sama süsteemi aga Poolas, Lätis, Venemaal. Taolisi küsimusi peabki seega vaatlema laiemalt, mitte vaid Eesti piires.”

Peeter Eek kommenteerib Prantsusmaa praktikaid: “On huvipakkuv, et uudistest nopitakse üles mõned iseenesest siiski väga väikese osakaaluga toodete kohta kavandatavad keelud – aga näiteks asjaolu, et Prantsusmaa on teadaolevalt nõ rekordiomanik ka laiendatud tootjavastutuse põhimõtete rakendamisel – see kehtib seal vähemalt 13le tootekategooriale, on jäänud Eesti meedias täiesti tähelepanuta.” Ta lisab, et ka laiendatud tootjavastutus võib aidata kaasa jäätmete ja nende ohtlikkuse vähendamisele, kindlasti aga nende kokkukorjamisele ja eeldusena ka nõuete kohasele käitlemisele.

Eeskujuriigid jäätmete vähendamisel

Keskkonnaministeeriumi sõnul on jäätmete vähendamine teema, millest on küll varasemast mõnedes EL-i riikides olnud oma siseriiklikud kavad. Enamuse EL-i riikide (sh Eestis) jaoks on aga ala-

tes aastast 2013 (meil võeti vastu 2014) jäätmete vähendamise kavad esmakordsed. “Kahtlemata jälgime, mida ka teised riigid teevad, aga selles küsimuses pole ühte ja ainsalt riiki, kellelt ‘malli võtta’. Vastavat ideede ja kogemuste vahetust hoiab ülal ka Euroopa Keskkonnaagentuur Kopenhaagenis,” kommenteerib Peeter Eek.

Kokkuvõtteks

Laiaulatuslike muutuste puhul ei saagi alati oodata kiireid otsuseid, süsteemimurranguid, nähtavat tulemust – riiklikul tasandil uute seaduste vastuvõtmine võtab paraku aega. Kuid ettevõtted, üksikisikud ei pea veel seepärast käed rüpes istuma – ka ise saab palju ära teha. Näiteks, kilekottide keelustamise seadus pole veel jõus-tunud, kuid mitmed poeketid kõrvaldavad juba iseseisvalt kassalin-tide lõpust tasuta kilekotid. Ka tarbija saab konkreetsete seaduste olemasoluga oma tarbimiskäitumist ise kujundada – tasub meele pidada, et kilekottide kasutamine on ju siiski tarbija enda valik.

Ostes kosmeetikapoest kreemi või tööriistapoest tange või ostel-des mitmes riidepoes pole hädavajalik lasta müüjal üksik ostetud ese eraldi kilekotti panna. Võib anda müüjale märku, et kilekotti pole tarvis ja pista ostetu oma olemasolevasse (kää)kotti, taskusse või kanda seda käes. Samuti pole ka toidupoes ühe õuna või ühes kobaras banaanide jaoks kilekotti tarvis. Kui pole olnud probleemi, et paljud inimesed ostetavat puuvilja eelnevalt letil katsunud on, siis ei tohiks olla probleemiks ka lahtisele viljale kaaluklepsu kleepimine ega lahtise vilja panek kassaletile. Alati on ka korduvkasutatava Hug-Bagi ostmise ja kasutamise variant.

Kilekottide kasutamisega seonduv on vaid üks paljudest tarbimist ja jäätmeteket puudutavatest probleemidest, kus nii ettevõtte kui ka tarbija saavad iseseisvalt suuri muudatusi korda saata. Meie igapäev on täis võimalusi ja valikuid, kuidas säästlikumalt tarbida ja vähem jäätmeid tekitada. Tuleb vaid olla valmis ise oma harjumusi muutma – kipub ju olema nii, et nõutakse muutusi, kuid ise muuta ei soovi. Ja nii ei jõuagi kaugele.

Foto: Bioneer

OHTLIKUD KEMIKAALID MEIE ÜMBER JA SEES

Autor MERILIIS KOTKAS
ERL-i liige

Meie ümber leidub hulganisti erinevaid kemikaale – nii toidus, kodutekstiilides, elektroonikas, kosmeetikas ja isegi õhus. Ühed kõige ohtlikumad, kuid vähetuntud on inimese ja teiste loomade hormoonsüsteemi häirivad kemikaalid (ing k endocrine disruptor chemicals).

Keskkonda satuvad sellised kemikaalid tootmisprotsessidest, lisaks eralduvad need ka igapäevatoodete kasutamisel. Võib tekkida küsimus – miks üldse pannakse selliseid ohtlikke kemikaale meie igapäevatoodetesse? Aga ikka selleks, et vastu tulla meie kui tarbijate soovidele. Tahame ju valmistada toitu mittenakkuval pannil, kanda veekindlaid coretex riideid ja kasutada plastikut, mis on vastupidav ja tugev. Meie eelistustest ja valikutest sõltub see, mida ostame ja sellest omakorda, mida toodetakse.

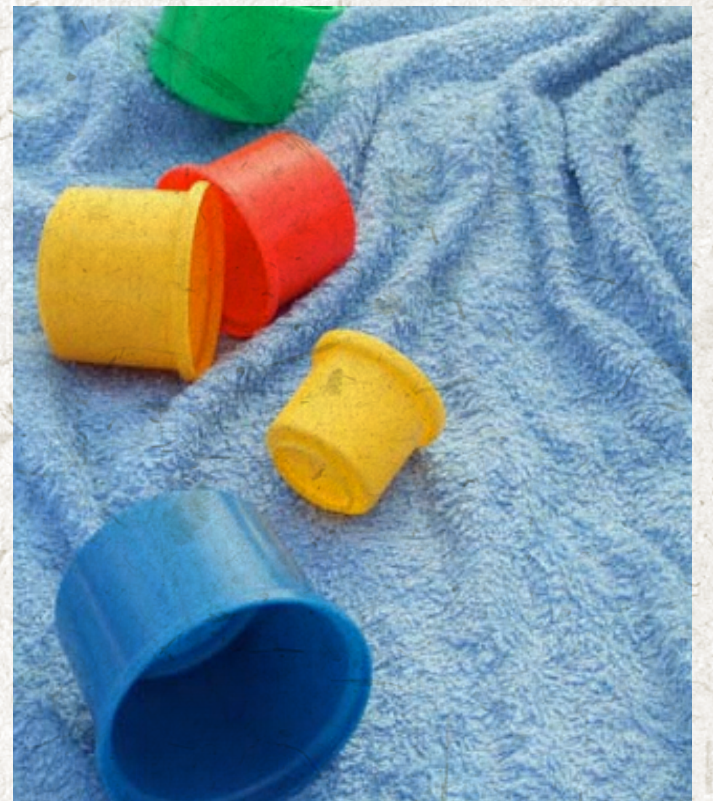

Hormoonsüsteemi häirivad kemikaalid tekivad tootmisprotsessides (Foto: Freeimages)AA

Kemikaale leidub meie veres ja isegi rinnapiimas

Inimese kehasse satuvad need ained õhu, naha või toidu kaudu. Meie keha omastab neid niivõrd hästi, sest nad sarnanevad struktuurilt meie keha enda hormoonidega. Balti Keskkonnavalitsuse ümber läbi viidud uuringus leiti, et ka Eesti inimeste veres ja koduses toatolmus esineb tervisele ohtlikke kemikaale ftalaate, polübroomitud difenüüleetrit ja perfluorühendeid. Uuringud on näidanud, et kemikaale leidub isegi rinnapiimas.

Sellised kemikaalid võivad meie kehas toimida erineval viisil – suurendada või vähendada normaalsete hormoonide taset, imiteerida või blokeerida meie kehaomaseid hormone. Näiteks ftaladaadid ehk plastiku pehmendajad, mida leidub pea igas plastikus, imiteerivad naissuguhormooni östrogeni. Ftaladaadid leevivad plastnõust seal hoitava toidu ja vee sisse ning võivad põhjustada astmat, rinnavähki, rasvumist, diabeeti jm. Samuti satub lõpuks veekogudesse beebipillides sisalduv sünteetiline östrogen, mis ei lagune, vaid hoopis koguneb elusorganismides.

Lastele mõeldud plastist mänguasjad näevad küll värvilised ja toredad välja, kuid võivad sisaldada hormoonsüsteemi häirivaid kemikaale – ftalaate (Foto: Freeimages)

Kõige suurem hormoonsüsteemi organ on meie soolestik, kus leidub palju erinevaid seedehormoone. Meie toidus, eriti puu- ja köögiviljades leidub putuka- ja umbrohumürkide jääke. Meie soolde sattudes võivad sellised hormoonsüsteemi häirivad kemikaalid hakata mõjutama näiteks greliini ehk näljahormooni tootmist, mille tõttu on ülesöömine ja rasvumine lihtsam.

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

Tervisehäireid põhjustavad juba üliväiksed kemikaalikogused

Kemikaalide kahjulik mõju ilmneb juba üliväikeste koguste puhul, põhjustades mitmeid tervisehäireid: vähki, viljatust, kaaluprobleeme, käitumishäireid, kilpnäärme talitluse häireid jm. Eriti ohtlik on kokkupuude nende kemikaalidega looteeas, mis võib kaasa tuua suguelundite deformatsioone ja sigimishäireid hilisemas elus, samuti kaaluprobleeme, käitumishäireid ja õppimisraskusi.

On tõestatud, et kokkupuude selliste kemikaalidega kahjustab ka teisi organisme: tuues kaasa munakoore õhenemist kotkastel, meessuguorganite esinemist naissoost tigudel ja kasvajaid hüljes-tel. Lisaks on täheldatud kahesoolisust kaladel.

Kotkad on keskkonna saastatuse suhtes eriti tundlikud, teadlased täheldasid kemikaalide mõjul munakoore õhenemist (Foto: Freeimages)

Kuidas vältida kemikaalide sattumist meie kehasse?

Siin on mõned lihtsad, kuid tõhusad nipid, kuidas vähendada kemikaalide jõudmist meie organismi ja loodusesse.

1. Pese käsi ja korista kodu

Kuna kemikaalid imenduvad sinu kehasse ka naha kaudu, aitab kätepesu nende hulka sinu nahal vähendada. Oma kodu regulaarne tuulutamine ja koristamine on samuti oluline, nimelt sisaldavad kodustekstiilid ja elektroonika süttimisvastaseid leegiaeglusteid, mida seostatakse hormoonhäirete ja vähi tekkega. Tolmu eemaldamine ja tuulutamine aitab mürgiste osakeste hulka õhus vähendada.

2. Kasuta vähem lõhnaõli ja lõhnastatud tooteid

Lõhnaõlid sisaldavad palju keemilisi ühendeid, millest paljud on firmasaladuseks. Kuid on teada, et lõhnaõlis leidub ftalaate, see on aine, mida tasub vältida. Lõhnaained kogunevad meie organismi

ning võivad niimoodi kaasa tuua allergiaid. Alternatiiviks on kasutada lõhnatuid või looduslikke (öko)tooteid, mis sisaldavad vaid looduslikke lõhnaaineid, näiteks eeterlikke õlisid.

3. Väldi plastiktooteid

Kuigi plastik ümbritseb meid kõikjal ja on mugav, pole see materjal sugugi nii ohutu, kui tundub. Mõned plastikud sisaldavad hormoonsüsteemi häirivaid kemikaale, nt ftalaate ja BPA-d. Hea mõte on juua vett klaaspudelist ning kasutada metallist või klaasist toidukarpe. Kui aga otsustad plastiku kasuks, siis vali PVC-vabad ja BPA-vabad tooted. Samuti on mõttekas toitu plastikust mitte kuumutada ning plastist veekeedukannud vahetada metallist kannude vastu.

4. Jälgi mida sööd ja kuidas toitu valmistad

Teadlased soovivad vältida konserveeritud toitu, eriti neid, mis on pakendatud plekkpurkidesse. Nimelt on konserve pinda töödeldud rooste eest kaitseva aine BPA-ga, mis häirib inimeste hormonaalsüsteemi. Parem on kasutada klaaspurgis või kartongpakis olevaid tooteid. Oluline on jälgida ka, kuidas oma toitu valmistad. Näiteks teflonpannid kipuvad kiiresti kuluma, teflonipuru endale sisse süües kogunevad mürgid sinu kehasse. Parem alternatiiv on metallist või malmist panni kasutamine.

5. Eelista mahedat

Ka põllumajanduses kasutuses olevad putuka- ja umbrohumürgid võivad meie hormonaalsüsteemi mõjutada. Mahetoodete puhul on taimekaitsemürkide kasutamine keelatud, seega ei esine mürgijääke ka lõpp-produktis.

Meie eelistustest ja valikutest sõltub see, mida ostame ja sellest omakorda, mida toodetakse. Tehkem siis teadlikke valikuid, säästes niimoodi oma tervist ja ka keskkonda.

See artikkel on koostatud Eesti Rohelise Liikumise poolt korraldatud Rohelise Tee Õhtu „Ohtlikud ained meie ümber ja sees“ põhjal. Teeõhtuid toetab Tallinna linn. Artikli kirjutamisel on kasutatud dr Ülle Jakovleva, prof Mattias Öbergi ja dotsent Tiina Elvisto ettekandeid. Artikli kirjutamisel oli suureks abiks vabatahtlik Lisette Arro.

Muud allikad:

<https://www.nrdc.org/stories/9-ways-avoid-hormone-disrupting-chemicals>

<http://tervis.postimees.ee/v2/2779268/test-eesti-ja-leedu-inimeste-veri-sisaldab-ohtlikke-kemikaale>

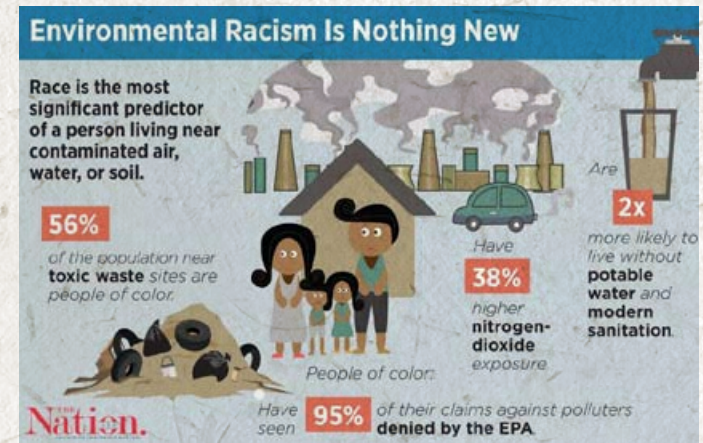
KLIIMAMUUTUS JA ÕHUSAASTE ON RASSILISE TÄHTSUSEGA PROBLEEMID: MIKS ON BLACK LIVES MATTERS (MUSTAD ELUD LOEVAD) LIIKUMISEL ÕIGUS SEDA VÄITA?

Autor ASAD REHMAN

Tõlge: Kai Liiber, ERL-i vabatahtlik

Kliimakriisi eest vähim vastutust kandvad inimesed on esimesed, keda kliimakriis mõjutab.

Väike grupp inimesi korraldas eelmisel nädalal Londonis City lennujaamas protestiürituse, et suunata tähelepanu faktile, millest pole piisavalt välja tehtud: kliimamuutusel ja õhusaastel on mustanahalistele suurem mõju kui “valgele rassile”. Väärir märkimist, et Suurbritannias tegutseva ühenduse Black Lives Matter (Mustad Elud Loevad) aktiviste söimati ja kutsuti isegi rassistideks selle eest, et nad protestisid andmaks märku kliimamuutuse ja õhusaaste ebapropotsionaalsest mõjust erineva nahavärvusega inimestele.

Tracy Loeffelholz Dunn, ajakiri The Nation. Shutterstock images from Lorelyn Medina, Augusto Cabral

Kes kannatavad kliimamuutuse all?

Ei pea olema just kliimateadlane mõistmaks, et miski siin maailmas on väga paigast ära.

Möödunud aasta näitas kuumimat keskmist globaalset temperatuuri ajast, mil rekordid tekkima hakkasid ja 2016. aastal näib see korduvat. Kõrgemad temperatuurid tähendavad roh-

kem ekstreemseid ilmastikuolusid. Selle-aastane kuumalaine Indias ja Pakistanis ületasid 53°C. Sahelis (Aafrika Alam-Sahara regioonis) mõjutas põud 23mlj inimest ja sundis 3,5mlj inimest ümber asustuma. Troopiline torm Erika, mis tabas Kariibi Dominica saart 2015. aastal, viis selle arengus 20 aastat tagasi. Taifuun Huyain, mis tabas Filipiine 2013. aastal, tappis 7000 ja jättis koduta 2mlj inimest. 2010. aasta üleujutused Pakistanis mõjutasid 20mlj inimest ja põhjustasid 43mlj USA dollari suuruse kahju. Kliimamuutused tekitavad üha rohkem kliimapõgenikke ja kiirendavad või süvendavad konflikte.

Kõik see on juhtunud tööstusajastu-eelse keskmise temperatuuri 1°C tõusu juures. Ja samas, ka kõige optimistlikumad prognoosid, mis põhinevad möödunud aastal Pariisis sõlmitud ÜRO kliimakokkuleppel, näitavad temperatuure, mis ulatuvad umbes 3°C kõrgemale tööstuseelsest keskmisest tasemest.

20.saj alguse postkaart, Foto: foe.co.org

Aga vaieldamatult on enim kannatanud mustanahaliste kogukonnad üle maailma. Vaesed, tõrjutud, põliskogukonna elanikud, kes esimestena saavad tunda kliimamuutuste mõjusid, on ülekaalukalt tumeda nahavärviga arengumaade inimesed.

“Inimesed, kes on sotsiaalselt, majanduslikult, kultuuriselt, poliitiliselt, organisatsiooniliselt või muul moel tõrjutud, on tihti peale kliimamuutuste mõjude eest äärmiselt kaitsetud.”

Intergovernmental Panel on Climate Change (Valitsustevaheline Kliimamuutuste Ekspertnõukogu)

Suurim ebaõiglus seoses kliimamuutusega on aga just see, et neid, kes kliimamuutuste eest kõige vähem vastutavad, mõjutab see kõige rohkem.

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459 E-post: info@roheline.ee

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459 E-post: info@roheline.ee

Vaeseimatel - enamjaolt mustanahalistel - kaldub olema väikseim ökoloogiline jalajälg. Inimesed rikkamatest riikidest - enamjaolt „valged” tunduvad vähem kannatavat tõsisemate mõjude all ja/või suudavad paremini kohanduda, samas on nende ökoloogiline jalajälg tihti suurem.

Oxfam'i* väitel on kõigest 10% kogu maailma rahvastikust vastutav 50% globaalse emissiooni eest, samas kui 50% vaestest tekitab vaid 10% heitkogusest. Oxfam leiab, et 10% kõige rikkamatest elab OECD** (Organization for Economic Co-operation and Development) riikides. Ameerika Ühendriikides, kus on kõigest 5% kogu maailma rahvastikust, on keskmise elaniku sissetulek 41 064 USD aastas ja tekib 17.3 tonni CO2-te aastas ühe elaniku kohta. Indias, 18%-se maailma populatsiooniga riigis, on elaniku keskmine aastane sissetulek 3148 USD ning asunikud vastutavad 1,4 tonni CO2 tekitamise eest aastas. Vaeseimate riikide, põhiliselt Aafrika, mida asustab 11% maailma inimpopulatsioonist, sissetulek küünib vaid 1461 USD-ni kuus ning keskmiselt kogu Aafrika on vastutav vaid 0.9 tonni CO2 eest inimese kohta aastas.

Kas kliimamuutus on ainus, mis mustanahalisi rohkem mõjutab?

Ligikaudu 1/3 maailma kodanikest pole ligipääsu puhtale või taskukohasele energiale. Üle terve maailma tapab puiduga kütmisest tekkiv õhusaaste nüüdseks rohkem inimesi kui malaaria ja tuberkuloos kokku. Ligi 700milj inimesele pole puhas joogivesi kättesaadav ning miljarditel puuduvad esmased sanitaaringimused. Ja taaskord puudutab see enamjaolt mustanahalisi.

Akadeemilise uuringu järgi on Ühendkuningriigis koondunud õhusaaste osakesi 20% võrra rohkem vaesemates Inglismaa elurajoonides, piirkondades, kus on suurem mustanahaliste osakaal - isegi kui see pole kõige vaesem kogukond.

Kampaania Better Transport (Parem Transport) käigus on tuvasutatud, et tumeda nahavärviga inimesed saavad teedel suurema tõenäosusega vigastada, kui kaukaaslaste grupid, kuna mustanahaliste majapidamistes on väiksema tõenäosusega auto kasutamise võimalus.

Linnade haljasalade vähenemise tagajärgede all Ühendkuningriigis kannatavad enim „mustade” kogukonnad, kes vastavalt Natural England*** (Looduslik Inglismaa) kasutavad linna haljasalasid puhkamiseks rohkem kui ülejäänud rahvas.

Kokkuvõtteks, me räägime keskkondlikust ebaõiglusest, keskkondlikust rassismist.

Kas Black Lives Matters liikumisel on õigus protestida?

Black Lives Matters on rassilised keskkonnaprobleemid tõstatanud Ühendkuningriigis poliitilisse päevakorda. Nad tegid seda viidates, et kõige kiiremini kasvavat kliimat laostava saasteallika, lennunduse, laienemine haavab enim mustanahalisi, samal ajal kui see on kasulik rikastele, enamjaolt „valgetele” City lennujaama külastajatele. Nad osutasid tõsiasjale, et Newhamis, kus lennujaam asub ja kus elan ka mina, on juba praegu märkimisväärsed probleemid õhusaastega, mida laienenud lennujaam järjest süvendab.

Protest põhjustas inimestele ebamugavusi tühistatud ja ümbersuunatud reise näol. Vastandage see aga faktiga, et UK-s sureb saastunud õhu tõttu igal aastal ligi 40 000 inimest.

Miks „valged” inimesed protestisid?

Black Lives Matter UK liikumist juhivad mustanahalised, kuid neid toetavad ka valgenahalised – mõned neist olid esirinnas just City Airport protestil. Seda selleks, et vähendada turvatöötajate ülereageerimise riski, kes on muutunud mustanahaliste ja moslemite suhtes ülitundlikuks aastaid poliitikas ja meedias kestnud paanikakülvamise tõttu.

Foto: familysupportwork.org

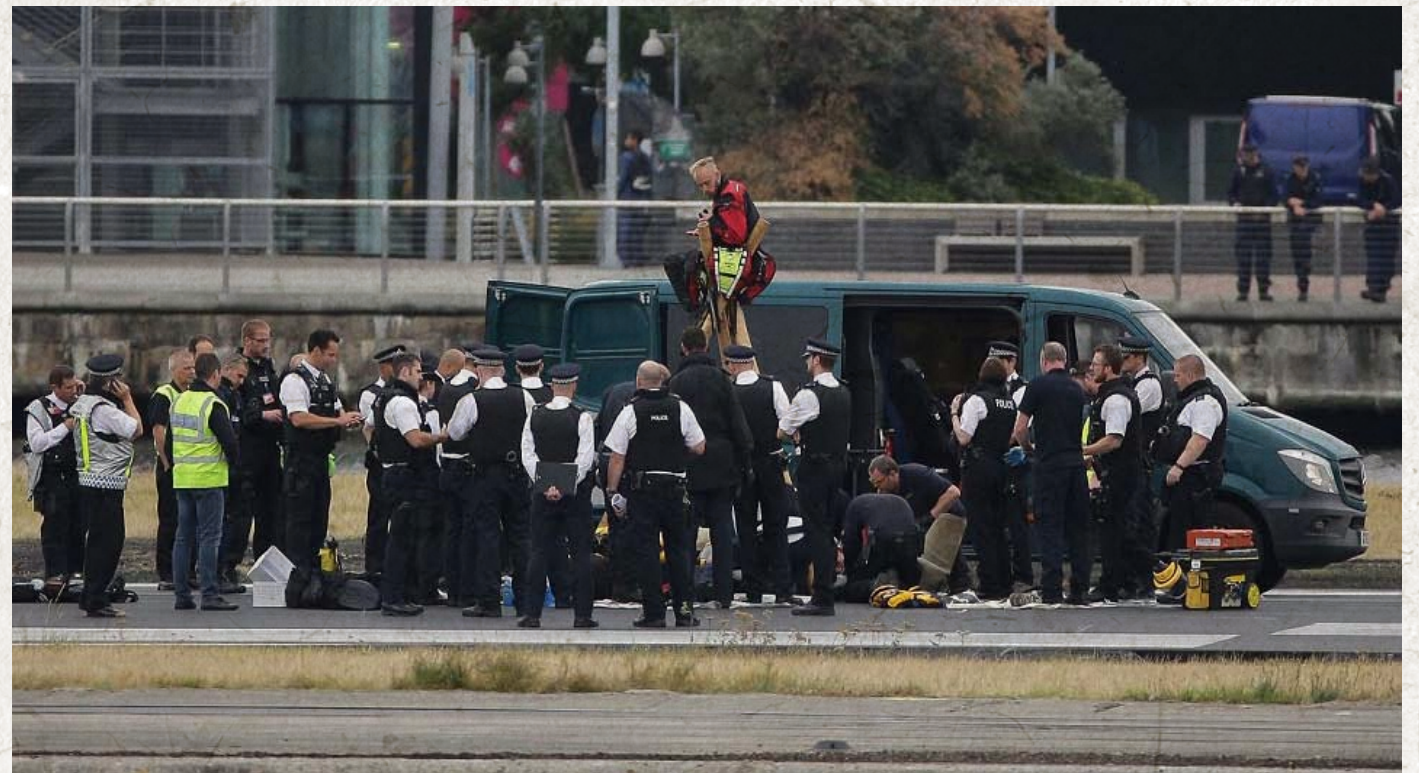
Friends of the Earth (Maa Sõbrad) vaatenurgast on Black Lives Matter'il õigus endi eest seista ja tuua päevavalgele hirmutav reaalsus: et liiga palju mustanahalisi üle terve maailma sureb ja kannatab kiirelt halvenevate keskkonnanolude tõttu, samal ajal kui rikkad ja mõjukad, kellest valdav enamus on „valged”, kõhklevad ja viivitavad, muutes olukorra veel hullemaks. See on ebamugav tõde, aga see paraku on ikkagi tõde. Parim vastus oleks seda tõde mitte eitada, vaid parendada meie keskkonda võrdselt iga rassi jaoks. Seda soovivad nii Black Lives Matter kui ka Friends of the Earth.

Peame tunnustama, et kliimaalne ülekohus ja keskkondlik rassism on lahutamatu osa rassilise ebaõigluse mõjust nii paljude inimeste eludele. Me peaksime hukka mõistma selle ülekohtu – ja väärtustama kliimamuutuse eeslinil olevate inimeste häält ja elusid.

Compassionate Revolution / Reclaim the Power organisatsioonid korraldasid 1.oktoobril peresõbralikku massilist väk-rattaretke uute lennuradade vastu.

Airline	Destination	Time	Flight	Gate	Status	Next Info
Alitalia	MILAN	06:35	AZ225		Cancelled	10:00
BRITISH AIRWAYS	DUBLIN	06:50	BA4460		Cancelled	
flybe	EDINBURGH	07:00	BE1330		Cancelled	
BRITISH AIRWAYS	FLORENCE	07:05	BA8471		Cancelled	
BRITISH AIRWAYS	AMSTERDAM	07:15	BA8497		Cancelled	
BRITISH AIRWAYS	DUSSELDORF	07:25	BA3271		Cancelled	
BRITISH AIRWAYS	ROTTERDAM	07:30	BA4451		Cancelled	
BRITISH AIRWAYS	EDINBURGH	07:50	BA8702		Cancelled	
BRITISH AIRWAYS	BERNE	08:05	SX521		Cancelled	

Väljuvate lendude graafik, kus näha BLM streigi ajal tühistatud lendude arvukus. Daniel Leal-Olivas/AFP/Getty Images

BLM streigiaktsioon City Airport'i lennuväljal. AFP/Getty Images

Tärniga tõlkija märkused.

* rahvusvaheline heategevuslik vaesusega võitlemise organisatsioonide konföderatsioon

** Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon (arenenud tööstusriike koondav rahvusvaheline majandusorganisatsioon)

*** Briti valitsust looduskeskkonnateemadel nõustav mitteriiklik organisatsioon

Viide originaaltekstile: www.foe.co.uk/blog/climate-change-air-pollution-are-race-issues-why-black-lives-matters-was-right

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

PÕNEVAT LUGEMIST, VAATAMIST

Tartus hakatakse arendama jätkusuutliku ja “nutikat” linnaosa, kus eesmärgiks muuta energiaressursside kasutus tänapäeva tehnoloogia abil linnas võimalikult tõhusaks. Seesugused projektid on rakenduses mitmes riikides ning kokku on pandud käsiraamat, kus seletatakse täpsemalt lahti ressursitõhusa linna loomise protsess ja eesmärgini jõudmiseks vajalikud tegevused.

FOTO: mrphillipsibgeog.wikispaces.com

<https://publications.iadb.org/bitstream/handle/11319/7743/The-Road-towards-Smart-Cities-Migrating-from-Traditional-City-Management-to-the-Smart-City.pdf?sequence=3>

* * *

Kiireid kliimamuutusi, mis sarnanevad tänapäevastele, on ajaloos toimunud varemgi. Need võimaldavad tõmmata paralleele ka praeguse kliimamuutusega ja vaadata, kuidas see võib mõjuda looduskeskkonnale. Just ühe sellise uuringuga on valmis saanud Tallinna tehnikaülikooli teadlased.

Foto: Dr. Andreas Hugentobler/Wikimedia Commons

<http://novaator.err.ee/v/loodus/37b8e890-19dc-4d0f-8537-d81fe030f524/11-000-aasta-tagune-kliimasoojenemine-aitab-moista-praeguse-muutuse-moju-loodusele>

Septembrikuus toimus Rohevik, kus keskmes jäätmevaba jagamisühiskond. Ettevõtluse paneelis rääkis Taija Sinkko (LUKE, FIN) teemal „Toidujäätmed: raisatud raha või ärvõimalus?“. Soojalt soovitatav on tema ettekannet videopildist järelevaadata - samuti ka teisi Roheviku ettekandeid.

Foto: Lauri Kulpsoo

<https://www.youtube.com/watch?v=MZavQPz6P-Q&index=5&list=PLUxQc83uKRyuiybp7IaRIZpTNoJaaRmcZ>

* * *

Eesti Vee-ettevõtete Liidu (EVEL) hinnangul ei ole Eesti inimesed teadlikud või lihtsalt ei hooli sellest, et paljusid esemeid ja aineid ei tohiks tualetist alla lasta.

Foto: Postimees/Scanpix

<http://uudised.err.ee/v/eesti/782e392c-7037-45b7-8323-6aca33432c6d/inimesed-lasevad-wc-potist-alla-supikulpe-man-guasju-sukkpukse>

OSALE

1. NOVEMBER

kell 18:00 Tartu Loodusmajas, Lille 10
Rohelise Tee Õhtu “Keskkonnakaiste ja inimõiguste puutepunktid”
Esinejad: Siim Vahtrus (KÕK), Sigrid Solnik (AKÜ)
Lisainfo: kai@roheline.ee

7. NOVEMBER

kl 18:00 Eesti Loodusmuuseum, Lai 29a
Rohelise Tee Õhtu “Keskkonnakaiste ja inimõiguste puutepunktid”
Esinejad: Siim Vahtrus (KÕK), Sigrid Solnik (AKÜ)
Lisainfo: kai@roheline.ee

19. OKTOOBER

kell 18:00 Tartu Loodumajas, Lille 10
Rohelise Tee Õhtu “Kuidas maksud (eba)võrdsust loovad?”
Esinejad: Sigrid Solnik (AKÜ), Viktor Trasberg (TÜ)
FB event: <https://www.facebook.com/events/1595436874085470/>
Lisainfo: eliisa@roheline.ee

Projekti rahastab Välisministeerium arengu- ja humanitaarabi vahenditest.

Eesti Rohelise Liikumise infokirja ilmumist rahastab Euroopa Liit ja infokirja sisu eest vastutab Eesti Roheline Liikumine.

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

Eesti Roheline Liikumine Tiigi 8-24, 51003 Tartu
Mob: +372 5645 4459 E-post: info@roheline.ee
Jälgi meie tegevusi ka Facebookis nime all Eesti Roheline Liikumine

Toimetaja: Eliisa Saksing
eliisa@roheline.ee

Kujundaja: Neeme Möll

